

Kerteminde Seniorhøjskole - Efterår 2024 – 59. semester
12 tirsdage i efteråret 2024

LAAJ privat foto.

TEMA: Myndigheder – eller er vi myndige?

Tirsdag d. 3. september:

Velkommen og praktiske oplysninger.

Forårets tema og program i lette strøg.

Sønderjysk humor i 100 år – osse for danskere

Sven-Erik Ravn, Bevtoft, Historiefortæller, journalist og tidl. redaktør af satirehæftet Æ Rummelpot
Det handler om sønderjysk humor – og det er en alvorlig sag, for i Sønderjylland fortæller vi ikke bare historier og vitser, men bruger humor i hverdagen til at sige sandheder. Men der bliver nu også nok at grine ad når Sven-Erik Ravn – tidligere redaktør for det sønderjyske satirehefte æ Rummelpot – fortæller morsomme episoder fra den spegede sønderjysk historie og et langt journalistliv i den sønderjyske landsdel.

Den historiske del præsenteres i power point via en række satiriske tegninger med nedslag på nogle af de væsentlige kampe om dansk-tysk, mens anden del er mere nutidige erindringer.

Titlen på standup-showet henfører til, at godt nok tager jeg mit udgangspunkt i det sønderjyske, men foredraget holdes ikke på den sønderjysk dialekt, så alle kan være med, hvis de er klar til en sund latter.

Tirsdag d. 10. september:

Sapere Aude! – Hav mod til at brug din egen forstand!

Johanne Fårup, sognepræst MA, Middelfart.

”Oplysning er menneskets udgang af dets selvfor skylde umyndighed” Sådan skrev den tyske filosof Immanuel Kant i 1784. Med *fornuften* i centrum skulle al gammel overtro, uvidenhed og umyndighed fejles bort.

I sidste halvdel af 1700-tallet spredte Oplysningstidens vinde sig fra Amerika og Frankrig til resten af Europa herunder det danske enevældige kongerige. og Oplysningstidens tankegods fik enorm

betydning både for videnskaben, for et nyt syn på skole, samfund og politiske styreformer og udfordrede samtidig kirkens magt.

Kom og hør om oprør og revolutioner og hvordan dette kapitel i verdenshistorien fik betydning både for kirken og dens rolle i samfundet både dengang og i eftertiden. Og sætter store spor den dag i dag.

13 låste døre

Ruben Fønsbo, fængselspræst. Hovedgård.

Fra indgangen og til kirken er der 13 låste døre. Heldigvis er vejen til kirke kortere for de indsatte, men hvad kan kirken og præsten tilbyde? Og hvordan er det at arbejde blandt mennesker som af den ene eller den anden grund er havnet på den forkerte side af loven? Foredraget fortæller om hverdagen i fængslet for indsatte, medarbejdere og præst, og om de situationer der ligger langt uden for det hverdagsagtige. Der fortælles også om håb, frygt, tro, tvivl, udvikling og drømme for de mennesker der – af den ene eller den anden grund – befinder sig bag de 1,3 kilometer mur.

Tirsdag den 17. september:

Demokratiske dilemmaer i samspillet mellem politikere og embedsmænd.

Niels Opstrup, Lektor, ph.d., Institut for Statskundskab, Syddansk Universitet.

Forholdet mellem politik og administration rummer et dobbeltsidet demokratisk problem. Da magten tilkommer de folkevalgte politikere, er forvaltningen underlagt en politisk ledelse, som har et legitimt krav på at embedsværket loyalt bistår med udviklingen og gennemførelsen af dens politik. Det ligger i den parlamentariske styringskæde. Men den politiske ledelses afhængighed af embedsværkets råd og vejledning indebærer uundværligt en risiko for at embedsmændene kan 'løbe med politikken'. Dette omtales som lydørheds- og loyalitetsproblematikken. Samtidig er den politiske ledelses magt ikke ubegrænset, men underlagt væsentlige retlige og parlamentariske restriktioner, som sætter grænser for, hvor langt embedsværket må og bør gå i sin rådgivning og betjening af regeringen. Grænserne for korrekt embedsmandsadfærd kan være mere eller mindre formaliserede. I en dansk kontekst er de først for relativt nyligt blevet kodificeret med udgivelsen af Kodex VII i 2015, om end embedsmandsnormer som sådan ikke var nye. Stadig er der dog eksempler på og beretninger om at pligterne tilsidesættes som følge af politisk pres på embedsværket. Foredraget vil præsentere grænserne for embedsværkets politiske rådgivning og betjening, og hvad vi ved om, hvordan embedsværket balancerer problemstillingen.

Tintin, -en tegneseriefigur, men i en virkelig verden.

Inger Hjuler Bergeon, Valgmenighedspræst i Odense

Tintin er tegnet for børn - og vi voksne griner stadigvæk, når vi læser om hans eventyr.

Han er som en lille Don Quixote; en "rigtig" europæer, der vil se og lære nyt, og bliver undervejs mere og mere en "verdensborger".

Tegneserien er et kunstværk, som åbner vores øjne.

Tirsdag d. 24. september

HELT DAGSTUR til Anneberg kulturpark, og Hempels glasmuseum, Nykøbing Sjælland.

Program følger.

Tirsdag den 1. oktober.

Dansk sundhedsvæsen på godt og ondt.

Jes Sjøgaard, professor emeritus, Nyborg.

Danske sundhedsudgifter stiger og stiger. Vækstfremmerne er stærkere end væksthæmmerne. Men sagen er, at danske sundhedsudgifter stiger langsommere end i nabolandene og andre vestlige lande.

Vi er verdensmestre i sundhedsudgiftsstyring. Men har det en pris for sundhedspersonale og borgerne/patienterne?

Den nye højskolesangbog, og om tilblivelsen.

Mette Sanggaard, Forstander Ollerup Efterskole – Sang & Musik

Med afsæt i den svære balance mellem tradition og fornyelse, vil Mette fortælle om det tre år lange arbejde med den nye højskolesangbog. Fortællingen ledsages naturligt af fællessang med særligt fokus på nogle af de mange nye sange, der er kommet med i bogen. Der vil desuden være rum til kommentarer og spørgsmål fra forsamlingen.

Tirsdag d. 8. oktober.

50 år i Statens tjeneste i årene fra 1961 til 2018.

Henning Krüger Falden, Pensioneret Kriminalassistent, Odense.

Jeg vil fortælle om min 10 år i Flyvevåbnet hvor jeg bl.a. gjorde tjeneste i Flyvekontrollen på Flyvestation Skrydstrup og efterfølgende på Kastellet i Forsvarets Efterretningstjeneste FE. , og Blev uddannet i Politiet og Politiets Efterretningstjeneste og efterfølgende Rigspolitiet og sluttede i Kriminalpolitiet Odense.

Jordemodervirksomhed i 500 år

Lillian Bondo,

Jordemoder, tidligere formand for Jordemoderforeningen

Jordemødre har i de seneste 500 år været med til at forme Danmark som vi kender det: Et samfund med omsorg for fattig som for rig.

Kom og hør om jordemødrenes samspil med kirke, myndighed, læger og med de allervigtigste: dem som jordemødre hjælper.

Tirsdag d. 22. oktober.

De Kellerske anstalter.

Kim Jørstad, pens. journalist, Kerteminde

Om særforsorgens historie med særligt fokus på De Kellerske Anstalter.

Demokratisk krise eller går det ”ufatteligt godt”?

Roger Buch, Ph.D., cand.scient.pol. Centerleder og forskningslektor

Emnet åbent den aktuelle situation lige nu.

Tirsdag den 29. oktober

Udflugt til Thrige området, Odense, Broholm og Hesselager.

Thriges fabrik
indefra.

Program følger.

Tirsdag den 5. november

Grundtvig – en gigant i dansk kultur og åndshistorie

Ove Korsgaard, Professor emeritus, dr. Ped. Aarhus Universitet

Foredraget er en indføring i Grundtvigs samtid med vægt på hans kamp for at undgå at hele Danmark blev opslugt af Tyskland – med mange paralleller til Ukraines kamp i dag for ikke at blive opslugt af Rusland.

Privat foto LAaJ23

Kan danskerne lære noget af det islandske folk?

K.Torben Rasmussen, litteraturhistoriker, forfatter og direktør

Et foredrag om det moderne Island og nogle af landets mange mysterier, bl.a. hvordan en befolkning på 378.900 mennesker, 402.000 får, 65.000 heste og en hel del fisk kan opretholde en fuldt moderne stat med alle dens institutioner og karaktertræk.

Nogle kan sikkert huske, at islændingene for snart 20 år siden opkøbte markante virksomheder som Magasin du Nord, Illum, Hotel D'Angleterre, Sterling, Maersk Air, Scanvægt, FIH Erhvervsbank. Islandske kontrollerede virksomheder havde i de "gode" tider ansat mere end 80.000 mennesker uden for landets grænser. I 2008 gik de næsten statsbankerot, og hver eneste islænding kom til at hæfte for en svimlende gæld. Så gik det fremad, så kom Corona, så krig i Europa og deraf følgende uro i finanserne.

Hvad sker der dog i Island? Hænger det hele sammen med en usædvanlig arbejdsomhed og fleksibilitet eller måske med, at der også bor alfer, nisser, gnomer og andre små folk i **Island**? Foredraget ledsages af billeder fra det smukke og sære land.

Gullfoss og sne/is. (privat foto LAaJ 2023)

Tirsdag den 12. november

Smuglerlandet Danmark

Whisky, silke og cigaretter gemt mellem søm, i hemmelige rum og under tøjet. Trillebøre fyldt til randen med brunt sukker og store dunke sprit på slæb. Opfindsomheden var stor, når billige varer skulle fragtes uden om tolderne og ind i Danmark.

Smuglere (foto Nils Valdersdorf Jensen)

Nils Valdersdorf Jensen, historiker og afdelingsleder ved Svendborg Museum, tegner et ædrueligt portræt af Danmark som smuglerland. Han fortæller om smugleriet i de danske farvande og grænseområder fra midten af 1700-tallet til i dag, og han viser, hvordan staten trods fintmasket kontrol og stramme love mistede kontrollen ved vandkanten. Problemerne var især synlige i Det Sydfynske Øhav. Her havde sømænd og færgedamer vind i sejlene, tolderne lukkede øjnene, og de lokale holdt sammen mod staten – bl.a. på færgen mellem Faaborg og Gelting.

Foredraget bygger på den anmelderroste og prisvindende bog "Smuglerlandet Danmark" og tilføjer helt nye nuancer til fortællingen om Danmark som et tillidssamfund.

Mandefald - Den nye mandekultur

Erik Lindsø, forfatter og foredragsholder, Sorø.

Da vi i 1992 vandt EM i fodbold blev landsholdet hyldet på Rådhuspladsen i København, mens de på mandig vis stod på balkonen med en øl i hånden. Da det danske herrelandshold i 2023 blev verdensmestre i håndbold, stod spillerne på balkonen med deres børn på armen.

Billedet er skiftet. Det nytter ikke at vige udenom. En ny slags mand vinder frem – ham, der værdsætter følelsesmæssig og hjemlig indflydelse, mens kvinden overtager noget af riget, magten og æren.

Det er en bevægelse, kvinderne startede for 40 år siden, men det er kun 10 år siden, det gik op for manden, at kulturskiftet var uundgåeligt. Det har givet specielt den ældre generation af mænd en fornemmelse af identitetstab. For hvor sætter manden sig, når han ikke længere skal sætte sig ved bordenden?

Med sjove historier og historiske facts tager foredraget tilhørerne med på en rejse gennem 75 års mandekultur – fra den gang manden var patriark og lærte sine børn, at "hvad fatter gør, er altid det rigtige" til i dag, hvor MeToo- bevægelsen har taget det endegyldige opgør med århundreders maskuline dominans.

Tirsdag den 19. november.

Højskolens egen dag.

Alle deltagere, bestyrelse og leder.

Om fremtidsfuldmagter og testamenter.

Julie Skaarup Bergstrøm, advokat Kerteminde.

Nyborg Slot restaureret – før & nu

Mette Ladegaard Thøgersen, Museumsdirektør, Østfyns Museer

Slotsprojektet i Nyborg har de seneste år været genstand for en omfattende debat.

I foredraget gives en introduktion til slottets unikke historie, men hovedfokus er på slottets restaurering og de mange dilemmaer, der knytter sig til bevaring og restaurering af gamle slotte – både før og nu.

Afslutningsvis gives en status på Slotsprojektets aktuelle status. Foredraget er rigt illustreret og giver dermed også indblik i, hvad der venter museumsgæsten, når slottet genåbner.

Tirsdag d. 26. november.

Afslutningsfest.